

ЗБЕРЕЖЕМО ПРИРОДУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ!

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК "ВИЖНИЦЬКИЙ"

№3 (45) липень – вересень, 2026 рік

ІСТОРІЯ, ЯКУ ТВОРЯТЬ ЛЮДИ

30 серпня Парк відзначив 31-шу річницю від дня свого створення. Це роки щоденної праці, природоохоронної діяльності, наукових досліджень, екологічної освіти, розвитку рекреації та люди, які присвячували і продовжують присвячувати свою працю збереженню унікальної природи Буковинських Карпат.

За ці роки Парк змінювався, розвивався, відкривав нові можливості та став осередком збереження природи, науки, екологічної освіти й відпочинку. Та незмінним залишається його головне призначення – берегти природу сьогодні, щоб вона залишалася такою ж цінною та неповторною для майбутніх поколінь.

Продовження на ст. 3

ВІД ДОСВІДУ ДО СПІЛЬНИХ ПРИРОДООХОРОННИХ РІШЕНЬ

З 18 по 20 серпня відбувся офіційний візит представників Сучавського лісового управління Romsilva (Румунія) до НПП «Вижицький». Головною метою зустрічі став фаховий обмін досвідом у сфері управління природоохоронними територіями, збереження пралісів та організації екологічного моніторингу.

Візит став чудовою нагодою презентувати напрацювання наших установ і побачити спільні виклики та можливості для подальшої співпраці. Програма зустрічі була насиченою і поєднала професійні презентації, польові виїзди, екскурсії та безпосереднє обговорення перспектив спільних проєктів.

Перший день розпочався з презентації діяльності Сучавського лісового управління Romsilva, під час якої румунські колеги поділилися результатами роботи і власним досвідом у сфері управління природоохоронними та лісовими територіями.

Продовження на ст. 2

Читайте у номері

Від досвіду до спільних природоохоронних рішень	1
Історія, яку творять люди	1
Єдність колективу – запорука успішної роботи	3
Ой, смереко... Розкажи мені, смереко	4
Топ-10 комах-співаків українського літа	6
Історія Вижицьчини	8
Екокемп «Стебник» - 2026	10
Для юних природолюбів	11
Luzhky Spring	12

Початок на ст. 1

Фахівці Парку презентували результати роботи за напрямом «Стан моніторингу пралісів та квазіпралісів на території НПП «Вижницький», а також із концепцією нашої «Літньої школи» – освітнього простору, який поєднує навчання, природу та практичне пізнання довкілля.

Представники Romsilva також відвідали еколого-просвітницький центр, оглянули його експозиції та ознайомилися з сучасними підходами до екологічної освіти. Згодом відвідали Музей під відкритим небом «Вартові Недеї», де гості познайомилися з природною та культурною спадщиною Парку.

Наступний день був присвячений безпосередньому знайомству з лісовими екосистемами Парку. Під час виїзду до урочища Стебник учасники відвідали пробну площу пралісів, обговорили особливості їхнього моніторингу та підходи до збереження цінних природних комплексів. Програма також включала мандрівку на гору Кінашка та знайомство з місцевими природними й рекреаційними об'єктами.

Третій день зустрічі був зосереджений на обговоренні проекту «Лісові оздоровчі стежки – Транскордонна мережа з

екотуризму та лісотерапії» та перспектив спільно поданої заявки в рамках програми Interreg NEXT. В свою чергу науковці НПП «Вижницький» презентували напрям «Раритетне біорізноманіття водойм Парку».

Важливою частиною візиту стало й знайомство з туристично-рекреаційним потенціалом Буковинських Карпат. Гості відвідали мальовничі природні об'єкти – Протяте каміння та Соколине Око, переконавшись, що природоохоронна діяльність може гармонійно поєднуватися з розвитком відповідального екотуризму.

Завершальним етапом програми стала екскурсія Чернівецьким національним університетом, яка дозволила гостям ближче познайомитися з культурною та історичною спадщиною нашого краю.

Такі зустрічі – це можливість говорити однією професійною мовою, знаходити спільні рішення, налагоджувати нові контакти та створювати основу для майбутніх ініціатив.

Це стане ще одним кроком до міцнішого українсько-румунського партнерства у сфері збереження природи та реалізації спільних транскордонних проєктів.

*Нач. відділу еколого-освітньої роботи
Зоя ПАВЛЮК-ПЯТУНІНА*

Початок на ст. 1

Подяка всім, хто в різні роки був і залишається частиною нашої команди. Тим, хто охороняє ліс і природні комплекси, досліджує природу, дбає про відвідувачів, працює з дітьми та молоддю, розвиває рекреаційні можливості Парку і щодня сумлінно виконує свою справу. Тим, хто стояв біля його витоків, робив перші кроки, формував традиції та закладав міцний фундамент, на якому й сьогодні продовжується розвиток установи. І сьогоднішні здобутки неможливо уявити без цього досвіду.

31 рік – це й тисячі робочих днів, сотні людей, спільні справи, нові реалізовані проєкти, нові здобутки, виклики та історії, які разом формують наш Парк. Попереду нові завдання, нові ідеї та нові сторінки великої історії.

Ми й надалі працюватимемо задля розвитку національного природного парку «Вижницький», збереження його природних багатств і примноження того цінного, що маємо сьогодні. Нехай наша спільна історія триває — у добрих справах, збережених лісах і людях, які люблять і бережуть цю землю.

ЄДНІСТЬ КОЛЕКТИВУ – ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ РОБОТИ

На початку серпня 2026 року відбулися профспілкові збори трудового колективу, під час яких було підбито підсумки діяльності профспілкової організації та розглянуто низку важливих питань, що стосуються соціального захисту працівників і подальшої роботи профспілки.

Голова профспілкового комітету Віталій Стратій представив звіт про діяльність профспілкової організації за 2025 рік, ознайомивши присутніх із результатами роботи, реалізованими заходами та основними напрямками діяльності щодо представництва й захисту прав та інтересів членів профспілки.

В свою чергу, директор Парку Галина Марчук доповіла про виконання умов колективного договору, зокрема у частині забезпечення працівників необхідними ресурсами для виконання основних завдань.

У ході зборів також відбулося обрання голови профспілкової організації та складу профспілкового комітету на наступний термін, внесено зміни до складу ревізійної комісії профспілкової організації, а також розглянуто пропозиції щодо внесення змін до Колективного договору.

ОЙ, СМЕРЕКО... РОЗКАЖИ МЕНІ, СМЕРЕКО

Ялина європейська (*Picea abies* (L.) Н. Karst.), яку в гірських регіонах називають смерекою, є одним із основних хвойних деревних видів-лісоутворювачів України та Європи. Упродовж останніх десятиліть ялинові ліси Карпат, зокрема і НПП «Вижницький» зазнають суттєвих змін, що проявляються у погіршенні санітарного стану та зниженні стійкості деревостанів ялини європейської. Одним із найбільш небезпечних проявів цих змін є масове всихання дерев, масштаби якого поступово збільшуються та охоплюють нові лісові території. Спочатку найбільш уразливими вважалися переважно стиглі й перестійні деревостани, однак нині ознаки ослаблення спостерігаються також у середньовікових насадженнях, а подекуди й у молодих лісах.

Погіршення стану ялинових деревостанів супроводжується комплексом негативних змін у їхній структурі та функціонуванні. Відзначається зниження життєздатності дерев, послаблення інтенсивності росту, скорочення поточного приросту деревини та зменшення запасів стовбурової деревини на одиниці площі. Унаслідок відмирання окремих дерев порушується цілісність деревного намету, знижується повнота насаджень і погіршується їхня здатність ефективно виконувати ґрунтозахисні, водорегулювальні, кліматорегулювальні, середовищотвірні та інші функції.

Поглиблення процесів ослаблення та відмирання дерев призводить до поступового розрідження ялинових насаджень, порушення їхньої природної структури й трансформації лісових екосистем. За несприятливого поєднання природних та антропогенних чинників такі зміни можуть набувати масштабного характеру, спричиняючи деградацію окремих ділянок ялинових лісів і, зрештою, їхнє часткове або повне всихання.

Масове всихання та відмирання ялинових деревостанів є природним явищем, яке періодично спостерігається в різних регіонах і часто пов'язане з несприятливими погодними умовами, зокрема тривалими посухами. Проте в лісових насадженнях штучного або похідного походження, сформованих за межами оптимальних для ялини лісорослинних умов, ці процеси можуть набувати значно більшої інтенсивності. Спрощена структура таких деревостанів, невідповідність екологічним вимогам виду та знижена стійкість до зовнішніх впливів створюють передумови для масштабного погіршення їхнього санітарного стану.

Сучасне всихання ялинових лісів зумовлене сукупною дією абіотичних, біотичних та антропогенних чинників. Їхній вплив може бути як безпосереднім, так і опосередкованим, коли первинне ослаблення дерев під дією несприятливих умов спричиняє подальше поширення шкідливих організмів та поглиблення процесів деградації. З огляду на характер впливу всі причини погіршення стану ялинових деревостанів доцільно умовно поділити на дві основні групи:

- первинні чинники – фактори, які безпосередньо спричиняють ослаблення дерев та зниження їхньої природної стійкості;

- вторинні чинники – організми або процеси, активність яких посилюється внаслідок попереднього ослаблення дерев і прискорює їхнє відмирання.

Серед основних передумов деградації ялинових лісів можна виділити три взаємопов'язані групи чинників:

- 1.Зміни кліматичних умов, передусім підвищення температури повітря та збільшення тривалості посушливих періодів.

- 2.Негативний вплив антропогенної діяльності на лісові екосистеми.

- 3.Наслідки лісогосподарських заходів, здійснених у минулому, зокрема створення похідних ялинових насаджень у невідповідних умовах місцезростання.

Однією з ключових причин погіршення стану ялинових деревостанів у регіонах помірного клімату є зміна кліматичних умов. Підвищення середньорічної температури повітря, порушення сезонного розподілу опадів, збільшення частоти тривалих посух і підвищення інтенсивності екстремальних погодних явищ безпосередньо впливають на водний баланс та фізіологічний стан дерев. Для ялини європей-

ської, яка характеризується відносно поверхневою кореневою системою, особливо несприятливими є тривалі періоди дефіциту ґрунтової вологи та різкі коливання зволоження верхніх горизонтів ґрунту.

За умов підвищення температури зростає інтенсивність випаровування води з поверхні ґрунту та транспірації рослин. Якщо надходження вологи не компенсує її втрат, у дерев виникає водний стрес, який негативно позначається на функціонуванні провідної системи, інтенсивності фотосинтезу та загальній життєздатності. Тривалий дефіцит вологи може призводити до зменшення приросту деревини, передчасного пожовтіння та опадання хвої, відмирання окремих гілок і, за несприятливого розвитку подій, загибелі дерев. Кліматичні зміни можуть впливати на взаємозв'язки між компонентами лісових екосистем. Ослаблення дерев внаслідок посух та температурного стресу створює сприятливі умови для активізації популяцій стовбурових шкідників, зокрема короїдів, а також розвитку патогенних грибів. У результаті посилюється вплив біотичних чинників, які здатні прискорювати процеси відмирання ялинових насаджень. Таким чином, зміни клімату можуть виступати не лише прямою причиною ослаблення дерев, а й каталізатором комплексних процесів деградації лісових екосистем.

Істотну роль у погіршенні стану лісових екосистем відіграє антропогенне навантаження, зокрема забруднення атмосферного повітря та ґрунтового покриву. Викиди промислових підприємств і транспортних засобів можуть призводити до надходження в навколишнє середовище сполук сірки та азоту, важких металів та інших забруднювальних речовин. Одним із можливих наслідків такого впливу є закислення ґрунтів і зміна доступності окремих елементів живлення для рослин. У разі значного забруднення можуть порушуватися процеси функціонування кореневих систем, погіршуватися мінеральне живлення дерев і знижуватися їхня здатність протистояти несприятливим природним чинникам. Особливу небезпеку становить поєднання атмосферного забруднення з посухами та іншими стресовими факторами.

У гірських районах Центральної Європи погіршення санітарного стану ялинових лісів у минулому пов'язували, зокрема, з атмосферними викидами промислового походження. Водночас сучасна оцінка ролі забруднення потребує врахування регіональних особливос-

тей, оскільки інтенсивність його впливу залежить від джерел емісій, рельєфу, погодних умов і здатності екосистем до самовідновлення.

Важливою передумовою сучасного погіршення стану ялинових лісів є особливості лісогосподарського освоєння гірських територій у минулі століття. Упродовж XIX–XX століть на значних площах Центральної та Східної Європи створювалися монокультури ялини європейської, у тому числі на ділянках, де природними корінними лісотвірними деревними видами були бук лісовий, ялиця біла або дуб звичайний.

Такі насадження часто формувалися з метою швидкого отримання деревини, однак їхнє створення не завжди враховувало природні закономірності поширення ялини та її екологічні вимоги. Унаслідок цього виникли похідні ялинники, які за складом, структурою та умовами росту істотно відрізнялися від природних лісових угруповань.

Для похідних ялинових деревостанів характерні певні обмеження щодо природної стійкості, особливо в умовах, де ялина не є домінуючою породою за природним складом лісу. Одновіковість, спрощена ярусна структура та недостатня відповідність умовам місцезростання можуть підвищувати вразливість таких насаджень до посух, вітровалів, сніголамів, хвороб і стовбурових шкідників.

Додатковим фактором, який міг вплинути на генетичну структуру штучних ялинових насаджень, було використання насінневого матеріалу, завезеного з інших регіонів. У різні історичні періоди для створення лісових культур могли застосовуватися насіння та садивний матеріал чужорідного походження, що не завжди відповідали місцевим природно-кліматичним умовам. Тривале вирощування ялини в умовах Карпат, а також можливе схрещування дерев різного походження могли зумовити формування неоднорідних за генетичними властивостями популяцій.

Отже, сучасне всихання ялинових деревостанів є результатом складної взаємодії кліматичних змін, антропогенних навантажень, особливостей лісогосподарського освоєння територій та біотичних чинників. Найбільш уразливими можуть виявлятися похідні ялинники, створені в умовах, які не відповідають екологічним вимогам ялини європейської.

Продовження читайте в наступному номері.

пров. фахівець науково-дослідного відділу

Руслан ВИЦЕГА

ТОП-10 КОМАХ-СПІВАКІВ УКРАЇНСЬКОГО ЛІТА

Бджола

Влітку варто лише вийти на лісову галявину чи у сад – і виявляється, що навколо нас уже звучить цілий оркестр. Хтось дзижчить, хтось цвіркоче, хтось створює майже безперервне тремтливе звучання, а хтось видає свою пісню просто з-під землі. Познайомимося з десятьма українськими комахами, чиї голоси формують знайомий нам літній звуковий пейзаж.

10 місце Муха. Власне такий собі музикант, якого хочеться радше освистати або закидати тухлими яйцями, ніж йому аплодувати, але це не заважає йому насолоджуватись своїм «співом». Звуки муха видає за допомогою крил – вони створюють коливання повітря, яке чується нам як характерний звук «дззз...».

9 місце Комар. Цей співак так і намагається викликати в нас бажання його прихлопнути. Мабуть, він не дуже добре навчався в музичній школі, адже так і не навчився красиво співати. Комар теж створює звук завдяки помахам крил.

Хрущ травневий

8 місце Хрущ. Травневої ночі простір наповнюється гудінням. Що це? Це травневий хрущ, який здійснює свій масовий шлюбний політ. Жуки видають звуки при польоті завдяки роботі задніх крил, які створюють коливання повітря.

7 місце Бджоли та оси. Яке літо можна уявити без цих звуків. Заплющ очі і включи звук джмеля, і ти відчуєш як літо повертається до тебе навіть в самий холодний зимовий день. Бджоли створюють дзижчання швидкими коливаннями грудних м'язів, які змушують рухатися крила й повітря навколо них.

Жужжало велике

6 місце Жужжало велике. Муха, яка дуже успішно маскується під джмеля. Дорослі жужжала харчуються нектаром і є запилювачами, а от їхні личинки є паразитоїдами в гніздах диких бджіл та ос, де спочатку з'їдають припаси, а потім оселяються в тілі личинки і з'їдають і її. Механізм закидання яйця в гніздо бджоли є дуже цікавим. Перед яйцекладкою самка вкриває яйця дрібними піщинками. Потім зависає над входом у гніздо і скидає яйце всередину – настільки точно, що цей спосіб нагадує крихітне бомбардування. Зовні яйце нагадує частинку ґрунту, завдяки чому лишається непомітним для господарки гнізда.

5 місце Коники. Це скрипалі, які використовують для своїх концертів передні крила. Самець тре спеціальною ділянкою одного крила об жилку іншого, створюючи звук. Серед коників є як денні, так і вечірньо-нічні скрипалі, але більшість коників активні саме ввечері. Ми звикли

думати про коників, як про рослинноїдних комах, між тим деякі види, наприклад зелений коник – всеїдний вид із великою часткою тваринної їжі: він полює на мух, гусінь та інших дрібних безхребетних.

Серед літньої трави можна зустріти не одного, а цілу групу різних видів коників. Їхні пісні відрізняються ритмом, частотою та тривалістю звуків.

4 місце Кобилки. На відміну від коників, труть внутрішньою поверхнею заднього стегна, яке має ряд зубчиків, об жилку переднього крила, приблизно як скрипаль смичком о скрипку. Вони активні переважно вдень, тому їхній хор найбільше чути в теплі сонячні години

3 місце Цвіркун. Польовий цвіркун – голос із нори. Його пісню легко почути, але самого музиканта знайти набагато складніше. Польовий цвіркун живе в норі й часто співає неподалік від її входу. Його характерне цвіркання – один із найвпізнаваніших звуків теплого вечора. Живиться рослинною їжею, але може поїдати й тваринну їжу та інших дрібних безхребетних. Сутички самців можуть закінчитися тим що переможець з'їдає переможеного. Співає завдяки тертю одного крила об інше, заради приваблення самиці.

2 місце Цикада – голос спекотного літа. Якщо в липневий день над травою раптом починає звучати гучне, монотонне дзижчання, яке немовби заповнює весь простір, його автором можуть бути цикади. Ці комахи мають особливі звукові органи – тимбальні мембрани на черевці. Спеціальні м'язи швидко деформують ці

мембрани, створюючи характерний звук. На відміну від цвіркунів і коників, цикада не «грає» крилами. Її музичний інструмент буквально вбудований у тіло. Цікаво: звук цикади може бути настільки гучним, що невелика комаха стає одним із найпомітніших учасників літнього хору.

1 місце Вовчок звичайний – співак із-

Вовчок звичайний

під землі, найдивніший учасник нашого концерту. Вовчок, або відома під своїм іншим ім'ям ведмідка, більшу частину життя проводить у ґрунті. Вона псує нашу городину, під'їдаючи корені. Але ця дивовижна комаха – справжній майстер співу.

Для приваблення самиці самець вибудовує нору-резонатор у формі рогу, щоб акустика всередині була ідеальною, тобто це справжня «оркестрова яма» для одного співака. Форма й розміри тунелю допомагають підсилити звук і спрямувати його назовні. Коли нора вибудована самець сідає в центрі і починає терти передні крила одне об одне. Звук поширюється ґрунтом і повітрям, а самка може орієнтуватися на нього.

Українське літо не буває тихим. Просто ми не завжди вміємо його слухати. Для людського вуха хор коників, кобилок, цикад іноді зливаються в один безперервний «стрекіт», але для самих комах це зовсім не хаос. У кожного виду – свій сигнал. Для самки це може бути своєрідний видовий музичний код: важливо не просто почути самця, а почути саме «свого».

Цикада

Науковий співробітник
Наталія ГАЛУЩЕНКО

ІСТОРІЯ ВИЖНИЧЧИНИ

Початок у попередніх номерах

Понад сім століть Вижниця входила до складу різних володінь: Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, Польського королівства, Молдавського князівства, Османської та Російської імперій, Австро-Угорщини (144 роки), Румунії (25 років), Радянського Союзу (47 років) і з 1991 року в складі незалежної держави – України. Протягом усього цього періоду відбувалися взаємодія та взаємовплив різних народів і культур, що залишили свій помітний слід в архітектурі, культурі, традиціях, ремеслах, побуті та духовній спадщині Вижниці, сформувавши її неповторний історико-культурний образ.

Вижниця вважається одним із найдавніших поселень Буковини. Перша письмова згадка зустрічається у молдовському літописі Йона Некулче в оповіді «O samă de cuvinte», 1501 рік, де йдеться про прикордонні поселення та їхнє дарування молдовському бояринові Йону Тевлуту, серед яких названа і Вижниця. Водночас історичні джерела зазначають, що поселення існувало раніше, ще наприкінці XV століття.

У 1767 році за правління молдавського господаря Григоре III Гіки, Вижниця отримала статус торгового містечка та відповідний торговий привілей, що стало важливою подією в її подальшому розвитку. Відтоді містечко поступово перетворилося на один із помітних осередків торгівлі в гірській частині Буковини. Чотири рази на рік тут відбувалися ярмарки, на які з навколишніх гірських поселень приїздили гуцули зі своїми виробами та продукцією господарства. На ярмарках продавали вироби з дерева, різьблений посуд і предмети побуту, вишиті сорочки, скатертини, рушники, полотно, пояси, сукно, а також продукцію

тваринництва. Особливим попитом користувалися майстерно оздоблені дерев'яні вироби, які купували купці з інших країв, а частина з них потрапляла і на зовнішні ринки. Натомість мешканці гір приїздили до Вижниці, щоб придбати зерно та борошно, тканини, знаряддя праці та інші необхідні товари. Так ярмарки поєднували гірські громади з навколишніми територіями, сприяли розвитку ремесел і торгівлі та утверджували Вижницю як важливий торговельний осередок Буковинських Карпат. Тут робили вози, сортували сплавлений ліс, торгували хутром, рибою, грибами, сіллю, молоком, м'ясом, вовною.

З кінця XVIII століття Вижниця стала важливим пунктом лісової торгівлі, звідки будівельний ліс і дрова сплавлилися Черемошем і Прутом до Чернівців, а звідти, через Бояни на Бессарабію і Поділля. Деревина ставала одним із основних товарів місцевої торгівлі, а разом із розвитком лісового промислу зростали ремесла, пов'язані з її обробкою. Розвиток лісової промисловості й торгівлі сприяв зростанню населення міста. У 1799 році Вижниця мала 296 хат, де проживало 1658 чоловік, а через 47 років кількість жителів збільшилася майже

у три рази і становила 4464 особи. У господарській діяльності вижничан землеробство посідало незначне місце, основна маса міщан займалася торгівлею і ремеслом.

Тогочасна Вижниця не мала свого самоврядування, а підлягала владі дідичів, які розпоряджались нею, як своєю власністю. У 1776 році місто ділили між собою по одній третині Й. Кантакузіно, І. Стурдза і М. Джурджуван. У першій половині ХІХ століття повновладними господарями міста стали Георгій Джурджуван і брати Грегор та Нарціс Айвази. Міщани повинні були відробляти щороку по 10 днів панщини, сплачувати від кожного двору по 7 флоринів чиншу, привозити на винокурню по 4 вози (безкінні – по 2) дров, згідно угоди, укладеної вижничанами з дідичами у 1808 році. Крім того, мешканці зобов'язувалися ремонтувати млин, корчму, гуральню, здавати по курці та по 15 штук яєць.

Дідичі й урядовці ніколи не дотримували угод, вони примушували міщан відбувати значно вищі повинності, що призводило останніх до цілковитого розорення. Внаслідок утисків мешканці ставали жебраками й залишали місто, а поміщик забирав їх землю і зобов'язував інших підданих платити податки за вибулих.

Жорстока експлуатація трудящих спричиняла масові виступи і заворушення. У 1817-1830 роках у горах, поблизу Вижниці, діяв збройний загін опришків під керівництвом Мирона Штолюка (Катеринюка). Повстанці нападали на поміщицькі маєтки, розправлялися з їх власниками, карали панських прислужників та поміщиків. Понад 10 років, завдяки підтримці широких народних мас, загін був невловимим. Лише у січні 1830 року

Штолюка, а пізніше й інших опришків, заарештували. Після кількох місяців зв'язного катування польовий суд засудив їх до страти. 2 червня 1830 року М. Штолюка, В. Джуриана, К. Еиндзака, Ф. Попюка, Т. Фреюка, Д. Долганюка і М. Артемчука було страчено у Вижниці.

Щоб залякати гуцулів і відвернути їх від участі в русі опришків, на місце страти було насильно зігнано тисячі жителів навколишніх гірських сіл. Туди з'їхались чимало чиновників і шляхти зі Львова, Чернівців, Станіслава і Коломиї. Проте панству не вдалося, як це воно сподівалося, потішитися жалюгідним виглядом зломлених тортуррами ватажка опришків і його побратимів. Штолюк перед лицем смерті тримався з гідністю. Звертаючись до присутніх з прощальною промовою, він назвав дідичів та мандаторів кровопивцями й катами народу і гордо пішов на шибеницю.

Вижничани активно виступили проти соціального і національного гніту в революційні 1848 і 1849 роки. Свою непримиренність до гнобителів вони виявили вже під час виборів до рейхстагу навесні 1848 року. Як і селяни навколишніх сіл, вони одностайно проголосували за свого кандидата - селянина Лук'яна Кобилицю. Обираючи Л. Кобилицю, селяни поклали на нього, як на свого захисника від гніту панів, великі надії, і їх сподівання не були марними. Л. Кобилиця подавав до рейхстагу численні скарги на утиски панів, голосував за повну ліквідацію феодальних повинностей без будь-якого викупу. Переконавшись, що рейхстаг не розв'яже селянського питання, народний ватажок закликав селян до рішучої боротьби з панами. 16 листопада 1848 року він скликав збори виборців Вижницької округи. Понад 2600 осіб зібралися в урочищі Гледові, біля Вижниці. На цих зборах, як рапортував Буковинському обласному управлінню комісар Сиржистий, Кобилиця «давав усім підданам різні вказівки, бунтуючи громади проти дідичів та закликаючи їх не коритися домініям». Селяни активно підтримали заклик свого ватажка. Вони перестали відбувати повинності, почали ділити поміщицькі землі, розправлялися з експлуататорами та урядовцями, що призвело до ліквідації панщини 9 серпня 1848 р. рішенням австрійського уряду. Далі буде...

Заст. начальника відділу рекреації

Тамара ШЕГЕТА

ЕКОКЕМП «СТЕБНИК» - 2026

Вже традиційно працівники Парку провели оздоровчо-просвітницький захід для дітей – Екокемп «Стебник». Цьогоріч його учасниками стали діти віком від 6 до 15 років, на яких чекали три насичені дні, сповнені пізнавальних занять, активного відпочинку, туристичних пригод і нових відкриттів.

До наметового містечка учасників довозив Пан Слимак, наданий Франкфуртським зоологічним товариством в Україні.

Саме життя в наметовому містечку стало для багатьох дітей пригодою. Відклавши свої гаджети, вони спробували себе в ролі справжніх дослідників природи. Кемпери знайомилися з мешканцями водойм, вивчали особливості лісових екосистем, проводили екологічні дослідження та виконували практичні завдання безпосередньо просто неба.

Пізнавальна програма поєднувалася з творчістю та знайомством із традиціями. Діти взяли участь у майстер-класі з виготовлення ляльки-оберега з трави. Творча робота дала можливість кожному учасникові проявити фантазію та власноруч створити пам'ятний сувенір.

Не обійшлося і без справжніх туристичних пригод. Юні кемпери,

подолавши труднощі, піднялися на гору Бозна та насолодилися неймовірними краєвидами. Для дітей це була не тільки фізична активність, а й можливість побачити природу Парку безпосередньо пройшовши лісовими стежками та відчувши себе частиною цього природного простору.

Особливе місце у програмі посіли командні проєкти на тему «Лісова екосистема». Діти шукали інформацію, взаємозв'язки між рослинами, тваринами та іншими компонентами лісу, а згодом презентували й захищали власні проєкти.

Інтерактивні заняття та дослідження природи гармонійно чергувалися зі спортивними активностями—волейбол, естафети, командні ігри та різноманітні рухливі розваги.

Традиційна вечірня ватра зібрала всіх учасників біля вогню, де лунали пісні, танці та веселі ігри.

Три дні Екокемпу «Стебник» стали простором, де учасники отримали досвід, який неможливо здобути лише з підручника: життя просто неба, командної роботи, самостійності, взаємодопомоги та справжньої дружби з природою.

*Нач. відділу еколого-освітньої роботи
Зоя ПАВЛЮК-ПЯТУНІНА*

Для юних природолюбів

Розгадай чайнворд

1 Хоч не козлик, а рогатий
За собою возить хату.
Осінній дощик не злякає,
в хаті дах не протікає.

2 Неведимка-вереда
Все дзижчить та набрида.
Як з'являється цей гість
Скрізь лунає «лясь і трісь»

3 Він не ходить, а задкує,
Рибка з нього все кепкує.
Має клешні той дивак.
Здогадалися? Це –

4 У воронячій родині
Він шанований донині.
Чорну мантию, сюртук
Гордо носить мудрий

5 По подвір'ю ходить,
дитинчаток водить:
– Ко-ко, зерняток багато,
Пригощайтесь малята.

6 Пащека, зуби в три ряди,
Як підпливе – чекай біди.
Її всі рибки знають
І стороною оминають.

8 Жовтий, соковитий,
достигає серед літа.
Він у джемі у варенні
І солодкий, і приємний.

7 Ця осіння квіточка,
Мов барвиста зірочка.
Як на клумбі розцвітає –
Учнів в школу проводить.

9 Мудрий птах, сидить в лісі на гілках

It's worth seeing

On the right bank of the Vyzhenka River, surrounded by the Carpathian forest, flows the unique "Luzhky" Spring – a true natural gem of the Luzhky Tract, long renowned for its mineral properties. This local hydrological natural monument is one of the few known springs in Europe with such a rare chemical composition-enriched with 20 therapeutically active ions of rare trace elements, including cobalt, nickel, and manganese. Because of this, the water is recommended for people suffering from anemia and digestive issues.

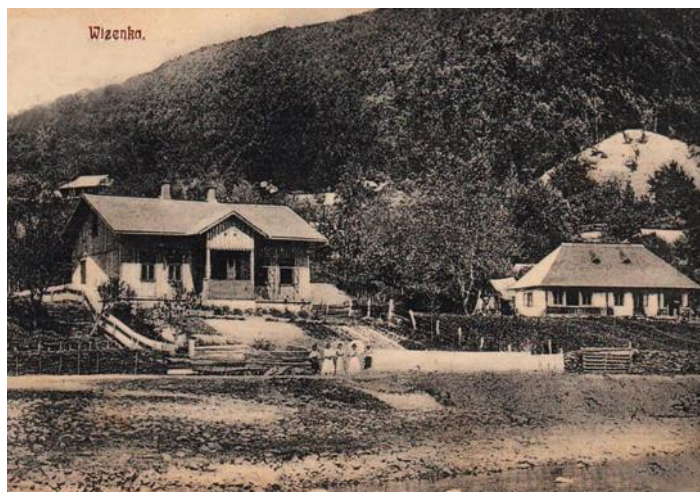
The spring also has a unique characteristic: its water rapidly changes its properties once exposed to the air, so it is best enjoyed right at the source.

Yet perhaps what captivates visitors most is not just the water itself, but the landscape where it is born. The path to the spring winds past picturesque waterfalls, cliffs, and sandstone outcrops. Here, nature seems to have gathered everything we love about the Carpathians – water, stone, forest, and serene tranquility.

The water from the spring has been known

Luzhky Spring

for its healing properties since Bukovyna belonged to Austria-Hungary. At that time, the village of Vyzhenka was considered the most popular resort destination. In 1913, the Austrian owner of the resorts, Hrablia Rey, built a six-bathroom hydrotherapy center utilizing the mineral waters rich in iron content. Construction of a large sanatorium was also initiated. However, everything was destroyed during the First World War, and the materials were taken to Austria.

Luzhky Spring is a genuine natural treasure worth seeing with your own eyes, feeling its power, and experiencing the healing energy of the Carpathians.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ
ПАРК «ВИЖНИЦЬКИЙ»**

Головний редактор
директор НПП «Вижницький»
Галина МАРЧУК

59233, Чернівецька обл, Вижницький р-н,
с-ще Берегомет, вул Центральна, 27а.
Телефон/факс: (03730) 3 69 06
E-mail: vyzhpark@ukr.net
Веб-сайт: vyzhnytskyi-park.in.ua

Газета видана в електронному
та друкованому вигляді
Виходить 1 раз на квартал.
ЦЦ № 398-78Р від 16.02.2011р.